

УДК: 379.85

Косенко С.А.¹, Віндюк А.В.²

¹ студентка, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² д-р. пед. наук, професор, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ЕКСКУРСІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Серед видів туризму вагоме місце займає екскурсійний туризм, основою якого є природний, історико-культурний, рекреаційний потенціал країни. Екскурсійний туризм має на меті ознайомлення туристів з атрактивними та маловідомими об'єктами природи, пам'ятками культури, історії, архітектури, сакральними спорудами, промисловими об'єктами, музейними фондами, національними традиціями, святами, обрядами мешканців етнічних поселень. Крім наукової, пізнавальної мети, екскурсійний туризм має велике виховне значення.

Екскурсійний туризм вносить корективи у формування туристичної інфраструктури, створює нові робочі місця, залучає працівників, поповнює місцеві бюджети фінансовими надходженнями. Як і будь-який вид туризму,

екскурсійний туризм, чутливий до політичних, економічних коливань у країні та світі. Тому дослідження екскурсійного туризму в сучасних умовах нестабільні політико-економічної ситуації є актуальним питанням.

Екскурсійний туризм можна класифікувати за кількома напрямками. За тривалістю розрізняють одноденні тури, поїздки вихідного дня та багатоденні маршрути. У загальному випадку досить стандартної екскурсії можна буде побачити основні визначні пам'ятки одного міста під час одноденної екскурсії; певний відпочинок також включено до турів вихідного дня, а в рамках багатоденних маршрутів можна відвідати більше одного міста чи навіть країни. Місцевий, внутрішній та міжнародний туризм відрізняються за територією. Індивідуальні тури та групові тури відрізняються за формою організації; тематичні форми включають історико-культурні, мистецькі, природні, релігійні та літературні. Прикладом може бути екскурсія Львовом, а також відвідування Версальського палацу у Франції або паломництво до Єрусалиму та природничі прогулянки національними парками США.

Екскурсійний туризм є найпопулярнішим видом туризму в усьому світі, особливо щодо тих місць, де збережені культурні цінності. Центрами такого туризму в Європі є музеї, собори та замки в Італії, Франції, Іспанії, Німеччині, Австрії та Чехії. У Північній Африці та на Близькому Сході – єгипетські піраміди; місто Петра в Йорданії; святині в Ізраїлі. Південна Америка ототожнює себе з Мачу-Пікчу в Перу; Азія – храмами/палацами Індії, Китаю, Японії/Камбоджі. Львів вже популярний в Україні; Київ зі своїми соборами також брав участь разом із західноукраїнськими замками та деякими природними парками, розташованими в Карпатах [1].

Значення екскурсійного туризму є багатограним. Він сприяє збереженню культурної спадщини, стимулює реставрацію та охорону пам'яток, приносить економічну вигоду регіонам, розвиваючи готельну й ресторанну інфраструктуру, створюючи робочі місця. Крім того, цей вид туризму має освітнє значення, адже знайомить туристів із традиціями й історією різних країн, сприяє культурному обміну та толерантності [2].

Екскурсійний туризм є провідним видом серед інших видів міжнародного туризму. Культурні та пізнавальні поїздки входять до трійки основних мотивів подорожей, поряд з відпочинковим та рекреаційним туризмом, згідно з даними Всесвітньої туристичної організації. У багатьох країнах екскурсії є головною визначною пам'яткою туристичного продукту; в Італії та Франції екскурсійні тури набагато популярніші, ніж пляжний відпочинок. Туристи-екскурсіоністи також витрачають більше грошей, оплачуючи відвідування музеїв, екскурсій та культурних заходів [3].

Однак, він стикається з певними викликами: попитом на високоякісну інфраструктуру, сезонністю подорожей, перенаселеністю популярних пам'яток, безпекою та політичною стабільністю. Проте перспективи його розвитку залишаються високими. Спостерігається зростаюча тенденція окремих тематичних маршрутів – гастрономічних, фестивальних, мистецьких та фольклорних, які занурюють у глибше розуміння культури країни.

Екскурсійний туризм є переважаючим видом міжнародного туризму та головним фактором, що рухає економіку, культуру та соціальний розвиток. Такий туризм дозволяє одночасно здобувати знання, отримувати освіту та розваги. Він також створює хороший імідж країни в усьому світі. Оскільки тенденції свідчать про те, що культурні та історичні пам'ятки набуватимуть більшої важливості в майбутньому, вони вважаються основним стимулом мобільності в міжнародному масштабі.

Список використаних джерел:

1. Олійник В. Сучасний стан та перспективи розвитку екскурсійного туризму. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 5–9.
2. Tourism and Culture. UN Tourism | Bringing the world closer. URL: <https://www.untourism.int/tourism-and-culture> (date of access: 15.10.2025).
3. OZI Prime Press Ukraine. Записки про подорожі та туризм. URL: https://ozi.pp.ua/viznachennya-vidi-ekskursijnoho-turizmu_16698 (дата звернення:

15.10.2025).